

Szanowni Państwo, drodzy Przyjaciele,
Za nami październik wypełniony różnymi wydarzeniami na świecie, w Kościele, w Polsce i w naszym Klubie. Wiadomości o działaniach wojennych i związanej z nimi fali uchodźców stały się nieodłącznym elementem informacji medialnych. W Watykanie zakończył się Synod do spraw Rodziny, my zakończyliśmy kampanię wyborczą i wrzuciliśmy nasze kartki do urn. W naszej wspólnocie klubowej staramy się zrozumieć to, co się wokół nas dzieje, rozsądnie o tym rozmawiać i podejmować działania wszędzie tam, gdzie nasza działalność może się przyczynić do budowania dobra wspólnego i wspólnoty Kościoła.

W październiku obchodziliśmy 59. urodziny Klubu. W tym roku tytuł „Pontifici-budownicemu mostów” otrzymał o. Ludwik Wiśniewski OP, duszpasterz, przypominający nam wszystkim o roli sumienia i odpowiedzialności za Kościół. Laudację wygłosił Aleksander Hall, a gratulacje przesłali abp Henryk Muszyński, nuncjusz apostolski Celestino Migliore i abp Sawa, prawosławny metropolita warszawski i całej Polski.

Listopad jest okazją do częstszego niż zwykle wracania myślami do naszych bliskich, którzy już odeszli. Właśnie w tym czasie możemy odkrywać ich obecność i tym samym pogłębiać naszą wiarę, która jest związana z nadzieją na spotkanie z nimi. Właśnie nadzieja, a nawet pewność, że istnieje wieczność, nadaje sens naszym działaniom, ale też ukazuje odpowiedzialność za nasze czyny.

Gożąco zachęcam Was wszystkich do częstszego włączania się w już podejmowane w Klubie działania, a także do zgłaszania własnych propozycji.

Joanna Świącicka

REKOLEKCJE ADWENTOWE 3 x MIŁOSIĘRDZIE

3-4-5 grudnia 2015.r

Kościół św. Marcina, ul. Piwna 9/11, godz. 18.30

Msza święta z homilią, po Mszy nauka rekolekcyjna i adoracja Najświętszego Sakramentu

Rekolekcje poprowadzą

Bracia z Monastycznych Wspólnot Jerozolimskich

Środowe wykłady otwarte Akademii Trzeciego Wieku KIK, godz. 17.30:

CYKL „MIGRACJE”

Środa, 18 listopada

„Skąd przybywam – sytuacja społeczno-polityczna w Syrii w ostatnich latach”, prof. Agata Skowron-Nalborczyk, Zakład Islamu Europejskiego, Wydział Orientalistyczny Uniwersytetu Warszawskiego

Środa, 25 listopada

„Uchodźcy na Bałkanach – relacja świadków”, Maciej Bulanda, Zuzanna Lenarska, Monika Prończuk, Terka Teleżyńska

29 listopada, godz. 17.00, Dom Literatury, ul. Krakowskie Przedmieście 87/89

CZYTANIE KONSTYTUCJI Z TADEUSZEM MAZOWIECKIM

w dyskusji udział wezmą:

prof. Joseph H. H. Weiler – prawnik konstytucjonalista, rektor Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego we Florencji, profesor Szkoły Prawa na University of New York, redaktor naczelny czasopism „European Journal of International Law” i „International Journal of Constitutional Law”

Aleksander Kwaśniewski – były prezydent RP (zaproszony)

prof. Andrzej Zoll – były Prezes Trybunału Konstytucyjnego

bp prof. Tadeusz Pieronek – były sekretarz generalny KEP

Dyskusję poprowadzi:

Zbigniew Nosowski – redaktor naczelny kwartalnika „Więź”

Czwartek, 19 listopada, godzina 18.30, siedziba KIK, ul. Freta 20/24A

OLONCHO, HOMUS I KUMYS – NASZA JAKUCJA

w spotkaniu udział wezmą:

Paulina Kopestyńska – malarka pochodząca z Jakucji

dr Anna Łuczyńska – filolog

s. Anna Mroczek – dr teologii, pracująca w Jakucji

Elżbieta Kamińska – kustosz Muzeum Warszawy

Zaprasza Sekcja Współpracy z Katolikami na Wschodzie

♦ POZOSTAŁE ZEBRANIA OGÓLNE ♦

5. 12 i 19 listopada, czwartki, godz. 18.30	Próba Scholi Sekcji Rodzin	ul. Piwna 9/11
15.11. niedziela godzina 9.40	Spotkania „Kredkami do Nieba” – zaprasza Sekcja Rodzin	ul. Piwna 9/11
08.11. poniedziałek godz. 18.00	Nabożeństwo ekumeniczne w kościele ewangelicko-augsburskim – Zaprasza Starszy Ekumenista	Plac Małachowskiego 1
23.10, piątek-8.11, niedziela	Zbiórka polskich podręczników szkolnych do j. polskiego i historii (pudło w hallu)	Siedziba KIK
8.11, niedziela, godz. 12.30-14.30	Podsumowanie zbiórki książek - wspólne czytanie klasyki literatury polskiej ze specjalnym udziałem p. Grażyny Wolszczak	Siedziba KIK
8.11, niedziela godz. 11.45	Spotkanie w Nazarecie – zaprasza Sekcja Emaus	Siedziba KIK
12.11, czwartek godz. 17.00	Spotkanie formacyjne z o. Z. Perzem SJ po Mszy św. o godz. 17.00 - Zaprasza Sekcja Emaus Sanktuarium oo. Jezuitów przy ul. Rakowieckiej 61 (stary budynek, wejście od portierni)	
15.11. niedziela godz. 11.00	Msza Święta Klubowa	ul. Piwna 9/11
26.11. czwartek godz. 18.00	Spotkanie ekumeniczne w kościele św. Marcina - Zaprasza ks. Rektor Andrzej Gałka	ul. Piwna 9/11

**Sekretariat Klubu czynny jest od poniedziałku do piątku w godz. 11.00-21.00,
Księgowość czynna jest we wtorek w godz. 13.00-18.00, a w poniedziałek oraz środę i czwartek w godz. 12.00-16.00.**

**Obsługę prawną Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie zapewnia Kancelaria adwokacka
Zofii Józefowicz-Paszewskiej. Dziękujemy!**

29 listopada, godz. 17.00, Dom Literatury, ul. Krakowskie Przedmieście 87/89

CZYTANIE KONSTYTUCJI Z TADEUSZEM MAZOWIECKIM

w dyskusji udział wezmą:

prof. Joseph H. H. Weiler – prawnik konstytucjonalista, rektor Europejskiego Instytutu Uniwersyteckiego we Florencji, profesor Szkoły Prawa na University of New York, redaktor naczelny czasopism „European Journal of International Law” i „International Journal of Constitutional Law”

Aleksander Kwaśniewski – były prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (zaproszony)

prof. Andrzej Zoll – profesor prawa, były Prezes Trybunału Konstytucyjnego

bp prof. Tadeusz Pieronek – profesor prawa, kanonista, były sekretarz generalny Konferencji Episkopatu Polski

dyskusję poprowadzi:

Zbigniew Nosowski – redaktor naczelny kwartalnika „Więź”

Zapraszamy na dyskusję o kluczowych zapisach Konstytucji RP, które w istotny sposób współtworzył Tadeusz Mazowiecki. Spotkanie odbędzie się w drugą rocznicę śmierci pierwszego premiera Trzeciej Rzeczypospolitej.

Tadeusz Mazowiecki w kilku znaczących miejscach nadał kształt obowiązującej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Chcemy przypomnieć jego rolę w Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, zastanowić się nad sensem, jaki on nadał wybranym formułom konstytucyjnym oraz ich znaczeniem dzisiaj.

Czytając Konstytucję z Tadeuszem Mazowieckim, odczytamy na głos tekst konstytucyjnej preambuły. Wysłuchamy ekspertów, którzy będą dyskutować nad treścią pojęć z dziedziny relacji Kościół-państwo: świeckość, rozdział, autonomia, niezależność, współpraca, neutralność, bezstronność. Dlaczego w Konstytucji RP znalazły się takie a nie inne sformułowania? W jaki sposób i dlaczego przedstawiono w Konstytucji prawa i wolności obywatelskie oraz ustrój Rzeczypospolitej? Jak polskie rozwiązania konstytucyjne wyglądają na tle europejskim?

Zbigniew Nosowski

◆ KOMUNIKATY I KOMENTARZE ◆

**STANOWISKO ZARZĄDU KIK
W SPRAWIE UCHODźCÓW**

*„byłem głodny, a daliście Mi jeść; byłem spragniony,
a daliście Mi pić, byłem przybyszem, a przyjęliście Mnie”*

U fundamentów naszego Klubu leży idea dostrzegania innych ludzi, dzielenia się z potrzebującymi tym, co sami dostaliśmy, czym zostaliśmy obdarzeni, co udało nam się w życiu osiągnąć. W ostatnich latach w świecie nas otaczającym - tym najbliższym i tym bardziej odległym - narastają konflikty zbrojne, następuje rozkład porządku społecznego. Myślimy między innymi o wydarzeniach na Krymie, w Donbasie, w Syrii, Palestynie, Afganistanie, w Czeczenii...

Nie wystarczy współczuć ludziom pozbawionym dachu nad głową, głodującym, zagubionym, pozbawionym całego dorobku życia; nie wystarczy ze smutkiem myśleć o dzieciach nie mających szans na „normalne” dzieciństwo i edukację. Trzeba być gotowym na podjęcie sensownych działań, mogących pomóc choćby pojedynczej osobie albo jednej rodzinie. Pomaganie w ogóle, a tym bardziej pomaganie w takiej sytuacji, jest niezwykle trudne. Trzeba się tego pomagania nieustannie uczyć i być na nie gotowym. Warto wiedzieć, jak najsensowniej pomagać – a więc zapoznać się z problemami, z jakimi przychodzi się nam zmagać, a także z istniejącymi rozwiązaniami prawnymi, najlepszymi w danej sytuacji.

W Klubie tworzy się właśnie zespół (kierowany przez Annę Chodzeń), do którego zadań należeć będą m.in.: koordynacja inicjatyw pomocowych powstających w ramach Klubu, przygotowywanie materiałów informacyjnych, organizacja spotkań z osobami pomagającymi i z samymi uchodźcami.

Na początku zespół zajmie się zbieraniem informacji od osób, które już od dłuższego czasu są zaangażowane w pomocy ludziom uciekającym przed prześladowaniami i wojną w swoich krajach. Zespół będzie przygotowywał środowisko Klubu do aktywnego uczestnictwa w działaniach pomocowych. Członkowie tej grupy postarają się poznać doświadczenie różnych organizacji i środowisk (także w innych krajach), które z problemem uchodźców i migrantów stykają się od dawna. Niewiedza prowadzi często do nieuprawnionego lęku i uprzedzeń wobec tych, których nie znamy. Jest ważne, aby działania, które będą od nas wymagały dużego wysiłku, mogły być efektywne i naprawdę pomocne ludziom, których dotychczasowe życie legło w gruzach.

Wszystkich członków Klubu, chcących i mogących czynnie zaangażować się w pomoc uchodźcom prosimy o przesłanie takiej informacji na adres pomocuchodzcom@kik.waw.pl. Dzięki Waszym zgłoszeniom będziemy mogli skuteczniej i szybciej podejmować działania pomocowe.

Jesteśmy przekonani, że to w sposób szczególny właśnie dziś w sytuacji tragedii u granic Europy, każdy z nas w swoim sumieniu, ale także Klub jako społeczność świeckich katolików, musi zadać i odpowiedzieć sobie na ewangeliczne pytanie: *„Panie, kiedy widzieliśmy Cię głodnym albo spragnionym, albo przybyszem, albo nagim albo w więzieniu a nie usłużyliśmy Tobie?”*

Zarząd Klubu Inteligencji Katolickiej w Warszawie

PONTIFEX 2015**O. LUDWIK WIŚNIEWSKI OP**

Laureatem X edycji nagrody „PONTIFEX” – Budowniczem Mostów został i tytuł Pontifexa 2015 otrzymał o. Ludwik Wiśniewski, dominikanin, duszpasterz, rekolekcjonista, publicysta i działacz opozycji antykomunistycznej. Uroczystość wręczenia tytułu Pontifexa 2015 odbyła się w sobotę 24 października w siedzibie Klubu, w dniu 59. urodzin Klubu Inteligencji Katolickiej. Laudację na cześć PONTIFEXA 2015 wygłosił Aleksander Hall. Treść laudacji, słowo o. Ludwika Wiśniewskiego oraz felieton Jana Turnaua można przeczytać na następnych stronach Informatora.

Fragmenty z uzasadnienia decyzji Kapituły Nagrody:

(...) Wydaje się, że największym wyzwaniem, wobec którego stoi nasz Kościół – a więc my wszyscy – to właściwe odczytanie jego (i naszej) roli we współczesnym świecie, szczególnie, choć nie wyłącznie, w Polsce. Dlatego potrzebne jest budowanie bardzo szczególnych mostów pomiędzy Kościołem i współczesnością – mostów, które umożliwią ludziom, często ochrzczone, lecz dziś znajdującym się poza Kościołem, powrót do niego. (...)

(...) Ojciec Ludwik Wiśniewski podkreślając prymat sumienia, stwierdza, że „dopóki nie przywrócimy „blasku wolności”, dopóty nie wyjdziemy z ciasnego zaułka zwykłego moralizatorstwa i nie będziemy zdolni do uznania autonomii moralnej człowieka” i dalej stwierdza, że „lekarstwem na ludzką nieprawość nie jest ‘bat’ – nakaz, zakaz, groźba piekła, ale apel do sumienia i świadectwa innych ludzi”. (...)

(...) Tylko Kościół rozświetlony ‘blaskiem wolności’, który „pełni niepowtarzalną rolę w stosunku do świata – ale zwłaszcza wtedy, kiedy nie przemawia do człowieka siłą nakazu, lecz siłą świadectwa” będzie w stanie spełnić

nadzieje tych, którzy dziś trochę po omacku szukają odpowiedzi na pytanie o sens życia. (...) to właśnie taki wspinały most, ciągle jeszcze zwodzony, do którego opuszczenia i otwarcia dla ludzi w sposób niezłomny i wytrwały przyczynia się Laureat nagrody „PONTIFICI” Budowniczemu Mostów – o. Ludwik Wiśniewski OP”.

Od 10 lat każdego roku, zawsze 24 października, w rocznicę powstania KIK Warszawa, nagroda "PONTIFICI" – Budowniczemu mostów, przyznawana jest jednej osobie, "za zasługi w szerzeniu wartości dobra wspólnego, dialogu i poświęcenia na rzecz bliźnich". Te wartości bowiem zostały uznane przez Zarząd KIK za niezwykle ważne w doświadczeniu ludzi Klubu Inteligencji Katolickiej.

Kapitułę Nagrody stanowią Członkowie Honorowi KIK. Obecnie w kapitule Nagrody zasiadają:

Halina Bortnowska, Izabela i Paweł Broszkowscy, prof. Krzysztof Byrski, prof. Bohdan Cywiński, prof. Kazimierz Czapliński, bp Bronisław Dembowski, Izabela Dzieduszycka, prof. Jerzy Kłoczowski, dr Stanisław Latek, prof. Stanisław Luft, Anna i Krzysztof Łoskotowie, Anna Radziwiłłowa, Krystyna Sieroszewska, Zygmunt Skórzyński, dr Krzysztof Śliwiński, Paweł Rościszewski, Zofia i Andrzej Wielowieyscy, Jan Turnau, Stefan Wilkanowicz, Henryk Wujec, dr Krzysztof Ziolkowski.

Dotychczas laureatami nagrody zostali:

prof. Andrzej Zoll (2006), abp Henryk Muszyński (2007), Krzysztof Czyżewski (2008), prof. Krzysztof Zanussi (2009), Danuta Baszkowska (2010), s. Rafaela – Urszula Nałęcz FSK (2011), bp Zdzisław Tranda (2012), dr Helena Pyz (2013) i ks. dr Jan Kaczkowski (2014).

Nagroda ma postać statuetki, która przedstawia dwie twarze, odrębne, ale stanowiące całość, jak poszczególne kartki stanowią jedną książkę. Na odwrocie widnieje motto nagrody, którym jest cytat z Genesis, zapisany w czterech językach (hebrajski, greka, łacina i polski): „*Nie wiem. Czy ja jestem opiekunem mojego brata?*”. Do Nagrody dołączony jest również dyplom potwierdzający przyznanie tytułu PONTIFEXA.

BUDOWNICZY MOSTÓW OJCIEC LUDWIK WIŚNIEWSKI – laudacja na cześć nowego Pontifexa, wygłoszona 24.10.2015 r. przez Aleksandra Halla.

Na tej sali znajdują się osoby, na których życie w wielkim stopniu wpłynął dominikanin ojciec Ludwik Wiśniewski. Wiedzą one, że ojciec Ludwik ma wiele talentów, umiejętności i cech, które pozwoliły mu zapisać się na trwałe nie tylko w sercach jego wychowanków, ale także na kartach historii naszego Kościoła i historii Polski.

Dziś ojciec Ludwik otrzymuje nagrodę „Budowniczego mostów”. Pozwólcie więc Państwo, że z tej okazji skupię się na tym jednym aspekcie aktywności bohatera dzisiejszego popołudnia, właśnie na budowaniu przez niego mostów. Muszą istnieć mosty, aby była możliwa komunikacja pomiędzy ludźmi, aby powstawała więź pomiędzy nimi, aby były warunki nawiązywania współpracy między oddalonymi od siebie środowiskami, aby można było tworzyć wspólnoty.

Cofam się pamięcią do lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, a więc do okresu, w którym mogłem obserwować pracę duszpasterską ojca Ludwika. Do duszpasterstw

akademickich, a w szczególności do jego duszpasterstwa, młodzi ludzie przychodzili z różnych powodów. Większość stanowili oczywiście ludzie wierzący, katolicy pragnący pogłębienia swej wiary i poszukujący zakorzenienia we wspólnocie. Duszpasterstwa akademickie przyciągały także ludzi poszukujących Boga, agnostyków, a nawet ateistów. Przybywali do nich również ludzie szukający oparcia w Kościele z przyczyn politycznych, młodzi ludzie zbuntowani przeciwko systemowi panującym w Polsce. Warto pamiętać, że w dusznej atmosferze tamtych lat, Kościół stwarzał przestrzeń wolności, która była atrakcyjna także dla ludzi nieidentyfikujących się z jego religijną misją.

Eucharystia znajdowała się w centrum duszpasterskiego życia. Członkowie duszpasterstwa spotykali się nie tylko na niedzielnych mszach akademickich, ale również na mszach codziennych. Brali udział w dyskusjach poświęconych tematyce religijnej, etycznej, historycznej, społecznej, a nawet politycznej. Ojciec Ludwik nigdy nie różnicował swojego stosunku do młodych ludzi, którzy brali udział w pracach duszpasterstwa, w zależności od ich postawy religijnej. Był otwarty w stosunku do wszystkich. Nigdy nie słyszałem, by publicznie wypytywał kogoś o stosunek do Boga. Wiem jednak, że było dla niego niezwykle ważne przybliżanie ludzi do Boga i Kościoła. Wielu pomógł odnaleźć drogę do Boga. Ale również, ci którzy jej nie odnaleźli, ale byli w kręgu oddziaływania ojca Ludwika, musieli nabrać szacunku i wdzięczności dla Kościoła. Nigdy o to nie zapytałem ojca Ludwika, ale jestem przekonany, że już wtedy – przed ponad czterdziestoma laty – uważał on, że najważniejsze jest to, aby ludzie kierowali się w życiowych wyborach własnym sumieniem: „zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości i piękna, jak i nie podzielający tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł”, jak mówią słowa preambuły do polskiej konstytucji, opracowanej przez Tadeusza Mazowieckiego.

Wraz z grupą moich gdańskich przyjaciół, przychodząc przed kilkudziesięciu laty do ojca Ludwika, z propozycją, abyśmy wspólnie z nim dyskutowali o Polsce, uzyskałem wielką szansę nie tylko wspólnego myślenia z mądrym, wrażliwym i uduchowionym kapłanem, ale – za jego pośrednictwem – także spotkania ważnych ludzi, których ogromna większość moich rówieśników nie miała okazji spotkać na swojej drodze. Ojciec Ludwik budował mosty prowadzące nas do ludzi ze środowiska KIK-ów i ruchu „Znak”, do warszawskiego środowiska uczestników wydarzeń marcowych, ludzi zaangażowanych w podziemną organizację „Ruch”, do wybitnych duszpasterzy akademickich. To dzięki niemu poznaliśmy Stefana Kisielewskiego, Bohdana Cywińskiego, Andrzeja Wielowieyskiego, ojców: Huberta Czumę i Jacka Salija, księdza Witolda Andrzejewskiego i wielu innych wybitnych Polaków.

Ojciec Ludwik dbał także o to, aby środowiska, które skupiały się wokół niego w różnych miejscach jego pracy duszpasterskiej nawiązywały ze sobą kontakty. Stwarzał ku temu okazje. W takich warunkach, my gdańszczanie, poznaliśmy w pierwszej połowie lat siedemdziesiątych środowisko lubelskie, z takimi postaciami, jak Bogdan Borusewicz, Janusz Krupski i Marian Piłka, a w latach osiemdziesiątych ciekawe środowisko skupione

we wrocławskim duszpasterstwie akademickim, prowadzonym przez ojca Ludwika.

Współpraca gdańskiego środowiska, które utworzyło RMP, z Bogdanem Borusewiczem, który po studiach na KUL-u wrócił do Trójmiasta, zaowocowała w wielu wspólnych działaniach podejmowanych przez RMP i WZZ Wybrzeża w drugiej połowie lat siedemdziesiątych, a zwłaszcza w sierpniowym strajku 1980 roku.

Ojciec Ludwik Wiśniewski został sygnatariuszem „Apelu do społeczeństwa” z 25 marca 1977 roku, który był aktem założycielskim Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela. Na palcach jednej ręki można policzyć księży, którzy przed powstaniem „Solidarności” tak głęboko jak on zaangażowali się w działalność opozycji demokratycznej. Nie czynił tego jako polityk. Tego wyboru dokonywał jako kapłan, który pragnie dać świadectwo wyznawanym wartościom, towarzyszyć bliskim mu ludziom (znaczna część z nich była jego wychowankami) w nowej niebezpiecznej drodze i dbać o to, aby ich polityczne wybory pozostawały w zgodzie z etyką. Powtarzam dobitnie. Ojciec Ludwik nie był naszym przewodnikiem politycznym. Szanował nasze ideowe wybory i troszczył się o to, aby podejmowane przez nas działania były etyczne.

Wiemy, że historia opozycji demokratycznej obok pięknych kart zawiera także mniej piękne: konfliktów, rozłamów i pomówień. Ojciec Ludwik w ramach opozycji demokratycznej był budowniczym mostów, starał się łączyć środowiska, przestrzegał przed składaniem fałszywego świadectwa i występował jako mediator. W środowiskach opozycji demokratycznej: od KOR-u po KPN cieszył się powszechnym szacunkiem i był moralnym autorytetem.

Znalazł się w pierwszym szeregu kapłanów zaangażowanych w „Solidarność”: tę potężną działającą legalnie i tę cierpiącą prześladowania w stanie wojennym.

Nadszedł – dla wielu z nas nieoczekiwanie - czas wolności. Co robi ojciec Ludwik? Pod koniec 1990 roku wyjeżdża na misję do Związku Radzieckiego, do Leningradu. Będzie do 1996 roku pracował w kościele pod wezwaniem św. Katarzyny Aleksandryjskiej w tym mieście, które powróci do historycznej nazwy Sankt Petersburga. Ten wybór jest najlepszym świadectwem, że ojciec Ludwik w swym życiu idzie za głosem Pana Boga. W czasie, gdy na szczytach władzy w Polsce znaleźli się dobrzy znajomi, przyjaciele, a nawet wychowankowie Ojca Ludwika, on wyrusza tam, gdzie jest najtrudniej. Chce służyć Kościołowi Katolickiemu w Rosji, ale także budować mosty między Rosjanami a Zachodem i Polską, między Kościołem Katolickim a Kościołem Prawosławnym. W książce „Duszpasterz” w rozmowie z Bożeną Szaynok mówił: „Przez wszystkie lata pracy w Rosji dobrze wiedziałem, że moja służba ma być także służbą świętemu Kościołowi prawosławnemu, i to niezależnie od tego, co na ten temat sądzą sami prawosławni”.

Ostatnie lata w życiu ojca Ludwika są ważne, ale i trudne. Jest to czas ważnych i mających szeroki rezonans wypowiedzi ojca Ludwika o stanie Kościoła w Polsce. Wypowiedzi te spotykają się z wyrazami uznania ważnych autorytetów w polskim Kościele, pochwałami ze strony ważnych opiniotwórczych ośrodków odległych od Kościoła, ale także z głosami ostrej, czasami brutalnej krytyki wypływającymi z wewnątrz Kościoła i z kręgu publicystów katolickich, na ogół identyfikujących się z projektem

IV Rzeczypospolitej. Ojciec Ludwik - budowniczy mostów - stał się stroną sporu o kształt polskiego Kościoła.

A przecież dalej pragnął budować mosty. Zabiegał o stworzenie płaszczyzny dialogu. W kwietniu 2012 roku zwrócił się do Wiesława Chrzanowskiego o zainicjowanie spotkania osób reprezentatywnych dla różnych nurtów i wrażliwości obecnych w polskim Kościele. Wiesław Chrzanowski poważnie rozważał tę propozycję, ale nie zdążył jej podjąć, umierając kilka dni po ostatnim spotkaniu z ojcem Ludwikiem. Późniejsze publiczne zachęty ojca Ludwika o podjęcie dialogu pozostają bez odpowiedzi. Dlaczego? Ojciec Ludwik wypowiada sądy ostre, chociaż zwykle dobrze udokumentowane. Kocha Kościół i czuje się za niego odpowiedzialny.

Dlatego boli go, gdy z wnętrza Kościoła płyną głosy zaogniające podziały narodowej wspólnoty, składane są fałszywe świadectwa, wypowiedane sądy krzywdzące ludzi, czy rozpowszechniane fałszywe mity. Uważa, że musi reagować, ale zarazem chce rozmawiać. Wierzy, że dialog – prowadzony z dobrą wolą – może przynieść dobre owoce.

W marcu bieżącego roku „Tygodnik Powszechny” wydał pracę ojca Ludwika zatytułowaną „Blask wolności” z przedmową arcybiskupa Henryka Muszyńskiego. Odbiła się ona szerokim echem. Jedną z najważniejszych tez tej pracy jest obrona autonomii ludzkiego sumienia. W ostatecznym rachunku człowiek powinien kierować się głosem swego sumienia.

„Akt moralny dzięki uczestnictwu w odwiecznym rozumie jest „szczytowym” aktem człowieka. Jest on manifestacją ludzkiej godności i podobieństwa do Boga. Człowiek sam poznaje, sam pragnie i sam decyduje o spełnieniu moralnego aktu. Nikt go przy tym nie może zastąpić, nawet Bóg. Wszystko dokonuje się w ramach naturalnego wyposażenia człowieka. Trzeba dodać: każdego człowieka” – pisze ojciec Ludwik.

Takie personalistyczne podejście to głos za szeroką „koalicją antropologiczną” łączącą ludzi różnych światopoglądów i religii, o jaką apelował inny wybitny dominikanin ojciec Maciej Zięba w swym eseju „Nieznane, niepewne, niebezpieczne? Szkic o Europie”. Taka koalicja byłaby bardzo potrzebna w trudnych i niepewnych czasach, w jakie już wkroczyliśmy.

Drogiemu ojcu Ludwikowi serdecznie gratuluję zasłużonej nagrody Budowniczego Mostów.

Jestem przekonany, że będziemy uważnie słuchać jego głosu, gdy będzie go zabierał w ważnych sprawach dotyczących człowieka, Kościoła i narodu.

Aleksander Hall

PRZEMÓWIENIE O. LUDWIKA WIŚNIEWSKIEGO Z OKAZJI PRYZNANIA MU NAGRODY „PONTIFICI” – siedziba KIK Warszawa, 24.10.2015 r.

Pragnę bardzo serdecznie podziękować Kapitulie tej nagrody. Nagroda ta jest dla mnie wielkim zaskoczeniem. Przyjmuję ją, ale z pewnym zażenowaniem. Tak się składa, że ostatnimi czasy sypią się na mnie jakieś wyróżnienia i muszę Państwu powiedzieć, że nie łatwo jest je przyjmować. Chciałem powiedzieć, że uwiera mnie, boli mnie to, że w naszym kraju jest tyle nieporozumień, podziałów. A jeszcze bardziej mnie boli, że tyle podziałów

jest w naszym Kościele. Chciałbym być budowniczym mostów, ale nie wiem, czy nim jestem.

Tak się składa, że otrzymuję wiele wyrazów uznania, przychodzą do mnie głosy, które mówią „Dzięki Ojcu zostają w Kościele”... Ale równocześnie przeżywam klęskę za klęską. Może podam dwa przykłady. Dwa małżeństwa: oba rodziły się w moim duszpasterstwie, spotykają się przy okazji jakiejś rocznicy, uroczystości, rozmawiają ze sobą, jedna z osób mówi do pozostałych „wiecie, ostatnio przeczytałam w Tygodniku Powszechnym...” na co słyszę „Tygodnik Powszechny? Koniec znajomości!” Omijają się odtąd z daleka. Drugi przykład. Jakiś czas temu po moich wystąpieniach, grupa moich uczniów skierowała do mnie list. Preczytałem urywek. „Skutkiem wypowiedzi Ojca jest stworzenie obrazu Kościoła Katolickiego jako instytucji niegodnej zaufania i niezdolnej do pełnienia swej misji. Nie zgadzamy się z tą opinią. Uważamy, że publiczne głoszenie jej przez Ojca jest równoznaczne z wprowadzeniem szkodliwej dla Kościoła dezinformacji. Jest elementem obrony jednych i ataku na drugich, wbrew faktom i rzeczywistości. Jako wychowankowie Ojca, czujemy się zobowiązani do wyrażenia swojego szczerego zdania na ten temat. Nie możemy poprzez dalszą współpracę afirmować takiego zachowania, gdyż byłoby to sprzeczne z głosem naszych sumień.”

Marzę o tym, żeby w Polsce znaleźli się ludzie, którzy by potrafili realnie budować mosty między ludźmi skłóconymi. W ostatnim czasie ukazał się artykuł autorstwa jednego z członków KIK, nie wiem, czy on tu jest, „Kościele otwarty, otwórz się!” Myślę, że ten artykuł, te stwierdzenia w nim zawarte powinny być okazją do rachunku sumienia tych wszystkich, którzy pragną budować mosty między ludźmi. Może rzeczywiście my, którzy uważamy się za otwartych, jesteśmy za mało otwarci? To jest pytanie! Jednym słowem chodzi o to, żeby akceptować człowieka i uznawać jego godność, nawet jeśli równocześnie odrzucamy jego poglądy.

Ale jak przekonać drugiego człowieka, że się go szanuje, chociaż nie akceptuje się jego poglądów? Utarło się u nas jakieś fatalne przekonanie, że skoro odrzucam poglądy, to odrzucam także człowieka. Nie musi tak być! Jestem związany z jednym środowiskiem wrocławskim. Już od wielu lat tam nie mieszkam i nie pracuję, ale moi dawni uczniowie, około stu osób, trzymają się blisko. Mają bardzo różne poglądy, ale wspólnie jeżdżymy jeszcze na kajaki, odbywają się czasem wspólne oplatki. Toczymy dyskusje, niesłuchanie mocne, ale za chwilę wszyscy spokojnie rozmawiają ze sobą, przygotowują obiad i w dalszym ciągu się przyjaźnią. Więc myślę, że to miejsce, Klub Inteligencji Katolickiej w Warszawie, jest w tym kontekście miejscem szczególnym. Ileś tam lat temu tu, w Klubie zrozumiano, że jednym z najważniejszych zadań jest budowanie mostów między ludźmi skłóconymi. To oczywiście nie jest wyzwanie tylko dla mnie, ja już jestem stary i nie wiem, ile Pan Bóg da mi lat i sił, ale jest to wezwanie do nas wszystkich. Powinniśmy dzień i noc myśleć o tym, co zrobić ażeby w naszym społeczeństwie i Kościele było mniej nieporozumień. Ja nie używam słowa nienawiść, bo wydaje mi się, że ono jest za mocne. Jak sprawić, żeby było więcej zrozumienia, żebyśmy potrafili mając różne poglądy budować naszą Matkę Ojczyznę i naszą Matkę Kościół. To tyle, jeszcze raz chcę podziękować za to niespodziewane wyróżnienie.

Ludwik Wiśniewski OP

BUDOWNICZY ŁAMIĄCYCH SIĘ MOSTÓW – felieton Jana Turnaua

Dominikanin ks. Ludwik Wiśniewski otrzymał w sobotę coroczną nagrodę warszawskiego Klubu Inteligencji Katolickiej „PONTIFICI”. Zgodnie ze znaczeniem łacińskiego słowa „pontifex” przyznawana jest za budowanie duchowych mostów. Sztuka to inżynierska nietatwa.

Laudację wygłosił Aleksander Hall. Był jednym z duchowych podopiecznych ojca Ludwika, wie, jak umie łączyć ludzi znakomity duszpasterz akademicki. Gromadził młodych wierzących, poszukujących Boga, agnostyków, ateistów, był otwarty wobec wszystkich. W PRL angażował się głęboko w działalność opozycji demokratycznej, nie czyniąc żadnej różnicy między różnymi jej środowiskami ROPCiO, KPN czy KOR. Nikomu poglądów politycznych nie narzucał, zawsze był kapłanem, nie politykiem. Gdy nadeszła wolność, ojciec Ludwik ocenił stan Kościoła w Polsce. Spotyka się ze zrozumieniem w Kościele i poza nim, ale również z brutalnymi atakami pochodzącymi z wewnątrz Kościoła i z kręgu publicystów katolickich na ogół identyfikujących się z projektem IV RP. Budowniczy mostów staje się stroną sporu. A przecież chce dalej owe mosty budować. Wypowiada sądy ostre, ale zwykle dobrze udokumentowane. Kocha Kościół i czuje się za niego odpowiedzialny, dlatego boli go, gdy z wnętrza Kościoła słychać głosy zaogniające podziały narodowej wspólnoty.

Laureat odpowiedział w tonie dramatycznym. Użył wręcz słowa "klęska". Spotyka się z krytyką swojej osoby bardzo bolesną. Jego wychowankowie nie chcą spokojnie rozmawiać. Przyznanie się do lektury "Tygodnika Powszechnego" wywołuje oburzenie. We Wrocławiu jest duże, stuosobowe środowisko, które umie dyskutować, różniąc się poglądami i szanując wzajemnie, niemniej to raczej wyjątek.

Rozpaczliwy apel o dialog zakończył wyznaniem duszpasterza. Potem były okłaski – bardzo długie i serdeczne.

A teraz komentarz wzruszonego słuchacza. Ojciec Ludwiku, jak to dobrze, żeśmy Cię nagrodzili. Po tym, co powiedziałaś, jestem tego, jeśli to możliwe, jeszcze pewniejszy.

Jan Turnau

EDUKACJA DOMOWA W KIK-U

Spotkania dzieci uczących się domowo zagościły w lokalu KIK. Od października spotykamy się regularnie aby uczyć się, robić doświadczenia, poznawać ciekawych ludzi, którzy zarażają nas swoim hobby. Może dołączyć do nas jeszcze dwoje-troje dzieci w wieku 10-13 lat. Spotkania odbywają się we wtorki przed południem.

Magda Bedzia Wicher
691 596 259

◆

XXXV PIELGRZYMKA KLUBÓW INTELIGENCJI KATOLICKIEJ NA JASNĄ GÓRĘ

Już po raz 35. przed cudownym obrazem Jasnogórskiej Pani zbiorą się członkowie Klubów Inteligencji Katolickiej z całej Polski na tradycyjnej Pielgrzymce, by dziękować Bogu za kolejny rok pracy i prosić Go o umocnienie na dalsze lata działalności. Program Pielgrzymki jest następujący:

godz. 9.30 – Msza św. w Kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej, koncelebrowana przez ks. Prymasa Seniora Abpa Henryka Muszyńskiego i kapelanów Klubów;

godz. 11.30 – 13.30 – Wykłady w Kaplicy Różańcowej:

godz. 11.30 – Wykład „Znaczenie ustaleń Synodu dla powołania i misji rodziny” - ks. Prymas Senior Abp Henryk Muszyński, lub ks. Bp Jan Wątroba, uczestnik Synodu Biskupów (wymaga potwierdzenia);

godz. 12.30 – Prezentacja książki „Kluby Inteligencji Katolickiej jako przestrzeń działań niezależnych w latach osiemdziesiątych XX wieku” – dr Michał Białkowski;

godz. 13.45 – Modlitwa i złożenie kwiatów pod pomnikiem Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego;

godz. 14.00 – Droga Krzyżowa na Wałach Jasnogórskich, a po niej modlitwa i złożenie kwiatów pod pomnikiem Świętego Jana Pawła II;

godz. 15.15 – Spotkanie prezesów KIK (lub upoważnionych przedstawicieli Zarządów);

Punkt informacyjny będzie czynny przed wejściem do Kaplicy Różańcowej w dniu pielgrzymki w godzinach 8.30-13.30.

Apelujemy do członków naszego Klubu o liczny udział w tym ważnym jesiennym spotkaniu KIK-ów na Jasnej Górze, zwłaszcza, że jak to wynika z podanych powyżej informacji, mamy szansę na udział w tym wydarzeniu wybitnych przedstawicieli polskiego Episkopatu, a także dlatego, że jest szansa usłyszenia niejako z pierwszej ręki informacji o wynikach odbywającego się w październiku Synodu Biskupów (ściślej drugiej jego części) poświęconego rodzinie.

Osoby zamierzające uczestniczyć w pielgrzymce proszone są o zgłaszanie się telefonicznie (numer 22 827 39 39) lub mailowo (kik@kik.waw.pl) do sekretariatu Klubu do dnia 15 listopada. W zależności od liczby zgłoszonych osób Klub zaleca możliwie najlepszy sposób podróży do Częstochowy.

Stanisław Latek
Przewodniczący Komisji Rewizyjnej KIK
Sekretarz Porozumienia Klubów Inteligencji Katolickiej

◆

AKADEMIA TRZECIEGO WIEKU KLUBU INTELIGENCJI KATOLICKIEJ

Drodzy słuchacze,

W październiku rozpoczęliśmy nowy rok akademicki naszej Akademii. Odbyły się już trzy środowe wykłady otwarte. **Na wykłady otwarte nie trzeba się zapisywać**, są one skierowane zarówno do słuchaczy naszej Akademii jak i innych osób, również niezależnie od wieku.

„Ruszyły” także zajęcia warsztatowe: „Informatyka dla początkujących” oraz „Komunikacja Internetowa”, a od listopada rozpoczynają się warsztaty „Zabawy fotograficzne”. Przeprowadziliśmy już rekrutację na warsztaty, jednak **na niektóre zajęcia możemy jeszcze przyjmować zgłoszenia**. Poniżej piszemy o szczegółach.

Wykłady Otwarte:

W ramach inauguracji o swoich „Kosmicznych fascynacjach” opowiadał astronom, wiceprezes Klubu, dr Krzysztof Ziolkowski. Interesującemu wykładowi towarzyszyła efektowna prezentacja. Tydzień później, wykładem Bartłomieja Szolańskiego otworzyliśmy cykl „Migracje”. Bartłomiej Szolański, opierając się na bardzo konkretnych przykładach, mówił, między innymi, o przyczynach migracji z byłych kolonii brytyjskich do Wielkiej Brytanii w drugiej połowie XX wieku. W kolejną środę mogliśmy wysłuchać, w ramach kontynuacji cyklu, wykładu dr hab. Agaty Skowron-Nalborczyk, która przedstawiła szeroką informację o źródłach migracji muzułmanów do Europy. Zaplanowany i ogłaszany wcześniej wykład o sytuacji w Syrii, o tym jakie są czynniki „wypychające” ludzi z obszaru Bliskiego Wschodu, pani doktor przedstawi 18 listopada. To przesunięcie wydawało nam się właściwe z przyczyn merytorycznych (dla zachowania dobrej narracji) oraz z powodu rozwoju sytuacji w Syrii.

W listopadzie w ramach cyklu „Migracje” zapraszamy na dwa wykłady:

- **18 listopada o godzinie 17.30** odbędzie się wspomniany już wyżej wykład dr hab. Agaty Skowron-Nalborczyk pt. „*Skąd przybywam – sytuacja społeczno-polityczna w Syrii w ostatnich latach*”.
- **25 listopada, także o godzinie 17.30** rozpocznie się spotkanie pt. „*Na szlaku bałkańskim*”, podczas którego zaproszeni goście: Maciej Bulanda, Zuzanna Lenarska, Monika Prończuk oraz Terka Teleżyńska, podzielą się wiedzą, doświadczeniami i obserwacjami, świeżo zdobytymi podczas ich wyjazdów na Bałkany. W połowie listopada odbędą kolejną podróż do miejsc, w których przebywają uchodźcy z Bliskiego Wschodu. Nasi goście zbierają tam informacje na temat przyczyn współczesnych migracji oraz warunków życia ludzi podczas wędrówki.

W grudniu planujemy kontynuację cyklu „Migracje”, a o szczegółach poinformujemy w następnym wydaniu Informatora.

Warsztaty „Zabawy fotograficzne”

Są to ulubione zajęcia uczestników. Łatwo się można o tym przekonać! Rozwijają kreatywność oraz uczą wykorzystywać różnorodne narzędzia i techniki do tworzenia inspirujących prac. Polegają na eksperymentowaniu z metodami fotograficznymi. Uczestnicy są proszeni o przyniesienie własnych aparatów fotograficznych. Zajęcia odbywają się w co drugi wtorek, w godz. 13.30-15.30. Pierwsze zajęcia odbędą się 3 listopada. **Pozostało jeszcze kilka wolnych miejsc – zachęcamy do korzystania!**

Warsztaty „Komunikacja Internetowa”

Zajęcia odbywają się co dwa tygodnie we wtorki. Są niezmiernie przydatne i przyjemne! Kruszą niepokój i niewiarę w swoje możliwości. Pomagają „oswoić” się z Internetem jako narzędziem służącym do komunikacji oraz do wyszukiwania różnorodnych informacji. W programie również obsługa podstawowych programów do tworzenia tekstów. Szczegółowy program zajęć jest uzgadniany z uczestnikami podczas pierwszych zajęć. Uczestnicy mogą przynosić własne laptopy. **Jest jeszcze parę wolnych miejsc (w każdej z grup – o godz. 16.30, 17.30, 18.30)! Zapraszamy!**

Warsztaty „Informatyka dla początkujących”

Są to zajęcia, dzięki którym niemożliwe staje się możliwe! Uczą obsługi komputera na poziomie podstawowym oraz korzystania z programów do edycji tekstu. W programie także integrowanie z komputerem urządzeń typu: aparat cyfrowy, drukarka, skaner, pamięć przenośna. Odbywają się w co drugi wtorek, godziny dla poszczególnych grup: 16.30, 17.30, 18.30. Wszystkie miejsca są już zajęte, ale przyjmujemy zapisy na listę rezerwową. W razie gdyby któryś z uczestników zrezygnował, będziemy się mogli z Państwem skontaktować.

W podsumowaniu przedstawiamy listopadowy terminarz Akademii:

- Wtorek, 3 listopada, godz. 13.30 – „Zabawy fotograficzne”;
- Wtorek, 3 listopada, godz. 16.30, 17.30, 18.30 – „Informatyka dla początkujących”;
- Wtorek, 10 listopada, godz. 13.30 – „Zabawy fotograficzne”;
- Wtorek, 10 listopada, godz. 16.30, 17.30, 18.30 – „Komunikacja Internetowa”;
- Wtorek, 17 listopada, godz. 16.30, 17.30, 18.30 – „Informatyka dla początkujących”;
- Środa, 18 listopada, godz. 17.30 – wykład pt. „Skąd przybywam – sytuacja społeczno-polityczna w Syrii w ostatnich latach”, dr hab. Agata Skowron-Nalborczyk;
- Wtorek, 24 listopada, godz. 13.30 – „Zabawy fotograficzne”;
- Wtorek, 24 listopada, godz. 16.30, 17.30, 18.30 – „Komunikacja Internetowa”;
- Środa, 25 listopada, godz. 17.30 – wykład pt. „Na szlaku bałkańskim”, Maciej Bulanda, Zuzanna Lenarska, Monika Prończuk, Terka Teleżyńska;

- Wtorek, 1 grudnia, godz. 13.30 – „Zabawy fotograficzne”;
- Wtorek, 1 grudnia, godz. 16.30, 17.30, 18.30 – „Informatyka dla początkujących”;

Akademia Trzeciego Wieku KIK - kontakt

Ewentualne pytania prosimy kierować do Sekretariatu KIK: tel. 22 827 39 39 lub wysłać wiadomość na adres: akademia@kik.waw.pl

*Krzysztof Sawicki,
Witold Kunicki-Goldfinger*

Zadanie o nazwie „Akademia Trzeciego Wieku KIK 2013-2016” jest współfinansowane ze środków Miasta Stołecznego Warszawy.

KOMUNIKAT SEKCJI RODZIN**KREDKAMI DO NIEBA**

Od listopada ruszają nasze zajęcia dla najmłodszych „Kredkami do Nieba”. Prowadzimy je przy św. Marcinie już trzeci rok.

Czytamy z dziećmi ewangelię, którą za chwilę usłyszą w czasie Mszy, rozmawiamy o niej i ilustrujemy plastycznie nasze rozważania. Dzieła Kredkowiczów ozdabiają następnie ścianę wirydarza w trakcie agapy po Mszy świętej SR.

Zapraszamy dzieci w wieku 5-8 lat w każdą trzecią niedzielę miesiąca o godz. 9.40 do klasztoru Sióstr Franciszkanek na Pivnej.

Zapisy zbieramy do końca października. Prosimy pisać: marcinskierekdi@gmail.com

Z Panem Bogiem!

Dorota Cichocka i Ania Moszyńska

SCHOLA SEKCJI RODZIN

Schola Sekcji Rodzin zaprasza wszystkich śpiewających - dzieci gimnazjalne, licealne, studentów i rodziców! Będziemy się spotykać w 1., 2. i 3. czwartki miesiąca o godzinie 18.30 u Sióstr na Pivnej w sali z pianinem (na końcu korytarza za furką). Te trzy spotkania w miesiącu pozwolą nam na dobre przygotowanie do śpiewania niedzielnego na Mszy świętej KIK, która zawsze przypada w 3. niedzielę miesiąca. Przed samą Mszą świętą będzie 45 minut rozśpiewania - od godziny 10.15. Najbliższe próby odbędą się 5, 12, 19 listopada.

Serdecznie zapraszam!

Ania Siciarek

KOMUNIKAT STARSZEGO EKUMENISTY

Comiesięczne pierwszoponiedziałkowe nabożeństwo ekumeniczne tym razem odbędzie się w poniedziałek drugi, 8 listopada, godz. 18, kościół ewangelicko-augsburski Świętej Trójcy na pl. Małachowskiego 1. Temat modlitwy: "Ziemia - Boży skarb nam powierzony".

Jan Turnau

KOMUNIKAT SEKCJI WSPÓLPRACY Z KATOLIKAMI NA WSCHODZIE

W listopadzie planujemy zorganizowanie spotkania poświęconego Jakucji – mało u nas znanej, a ciekawej, pięknej i bogatej w diamenty, wchodzącej w skład Federacji Rosyjskiej republiki leżącej na Syberii. Jakucja ma dawne, jeszcze dziewiętnastowieczne powiązania z Polską. To tam zsyłano wielu naszych powstańców. Niektórzy z nich, m.in. Benedykt Dybowski, Edward Piekarski, Bronisław Piłsudski pracowali w tym kraju naukowo, osiągając rozgłos na świecie, a swoim stosunkiem do miejscowej ludności zaskarbiając sobie jej wdzięczną pamięć. Polska do tej pory ma w Jakucji przyjaciółkę, z czego mało zdajemy sobie sprawę. Myślę, że warto bliżej poznać ten kraj, posłuchać wrażeń osób, które tam ostatnio były. Osobą, która najwięcej wie o Jakucji, jest oczywiście – tam urodzona – a mieszkająca w Polsce i we Włoszech wybitna plastyczka, Paulina Kopestyńska.

Zapraszamy 19 listopada o godzinie 18.30 do KIK-u na spotkanie z nią i z trzema polskimi uczonymi, którzy opowiedzą o swoich wrażeniach z tegorocznej podróży do Jakucji.

Serdecznie zapraszamy!
Krystyna Engelking

KOMUNIKAT SEKCJI WSCHODNIOEUROPEJSKIEJ

1. „Polski dla Polonii” – zapraszamy na wydarzenia integracyjne

„Polski dla Polonii” to intensywny kurs języka polskiego dla przedstawicieli Związku Polaków na Białorusi. Projekt zawiera także wyjścia kulturalne i interakcje społeczne, które wzmocnią zdobyte kompetencje językowe. Przyjazd Polonii zaplanowany jest na 2-14 listopada.

Zachęcamy do włączenia się w wydarzenia integrujące ZPB i KIK, które odbędą się w siedzibie Klubu przy ul. Freta 20/24A:

- 23 X-8 XI zbiórka polskich podręczników szkolnych do j. polskiego i historii (pudło w hallu);
- 8 XI, godz. 12.30-14.30 – podsumowanie zbiórki książek - wspólne czytanie klasyki literatury polskiej ze specjalnym udziałem p. Grażyny Wolszczak;
- 11 XI, godz. 17-19 – śpiewanki patriotyczne;

Serdecznie zapraszamy!

*Projekt współfinansowany przez
Ministerstwo Spraw
Zagranicznych w ramach
zadania „Współpraca z Polonią
i Polakami za granicą
w 2015r.”*

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

2. „Mini projekty: małe działania, duże zmiany” – pierwsza edycja już za nami!

Jest to projekt skierowany do ukraińskich młodych działaczy lokalnych w wieku od 18-30 lat, polegający na wzmocnieniu umiejętności z zakresu wychowania i zajęć animacyjnych dla dzieci i młodzieży oraz umiejętności pracy metodą projektową.

Misza Tomaszewski prowadzący część treningu w Kijowie

Pierwsza edycja szkolenia, w której wzięło udział ponad 20 pracowników i wolontariuszy, odbyła się w dniach 15-18 października. Druga edycja odbędzie się już 26-29 listopada.

Czekamy na kontynuację tej ciekawej przygody! Projekt koordynują Anita Szymborska i Marta Chrzęstowska. Projekt jest współfinansowany przez Fundację Edukacja dla Demokracji w ramach programu RITA – Przemiany w regionie, finansowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności.

Przemiany w regionie

3. Kolonia jesienna dla dzieci ukraińskich

W dniach 1-7 listopada pod Olsztynem odbędzie się kolonia, w której weźmie udział 30 dzieci ukraińskich pokrzywdzonych przez działania wojenne na wschodzie kraju. Organizatorem jest Międzynarodowa Fundacja Charytatywna Pomoc Dzieciom Ukrainy. Jako partner zapewniamy transport na trasie Kijów-Olsztyn-Kijów, zakwaterowanie i wyżywienie oraz elementy programu. Dzieci zostały zaproszone do spędzenia miłego dnia w towarzystwie polskich rodzin w czasie ich pobytu.

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim, którzy wsparli finansowo inicjatywę na rzecz dzieci ukraińskich. Wszystkim prywatnym darczyńcom oraz firmom, szczególnie wydawnictwu Agora SA. Bez Państwa wsparcia nie bylibyśmy w stanie tak wiele zrobić dla tak potrzebujących.

*Marek Kielanowski
Przewodniczący Sekcji Wschodnioeuropejskiej*

*Marta Chrzęstowska-Wachtel
Sekretarz Sekcji Wschodnioeuropejskiej*

◆

KOMUNIKAT SEKCJI EMAUS

SPOTKANIE W NAZARECIE

Październikowe zajęcia były bardzo twórcze! Dosłownie! Wspólnie bowiem stwarzaliśmy świat, oczywiście na podstawie opisu biblijnego. I chyba nam się to udało, a w każdym razie wszystkie dzieci wykazały się wielkim zaangażowaniem. Pracę tę uwieńczyła historia pierwszych ludzi, Adama i Ewy, i ich kuszenie przez węża. Role nie były łatwe, ale szczególnie waż był przekonujący...

fot. Bożena Kalwarczyk

Po wspólnej zabawie muzyczno-ruchowej, w której na dźwiękowy sygnał dzieci udawały falujące morze, fruujące ptaszki lub rosnące kwiatki – oczywiście ze znanej piosenki *Kto stworzył* – nastąpił czas na słodką przekąskę. Po niej dzieci wykonały prace ręczne: z przygotowanych składników ułożyły naklejanek ilustrującą wszystkie elementy stwarzania świata.

fot. Bożena Kalwarczyk

Na zakończenie, przy wspólnie układanym różańcu z rysunków jego elementów, pomodliliśmy się razem na jednym jego dziesiątku. Może uda się rodzicom i dzieciom powtórzyć modlitwę różańcową w październiku? Pięknie o to poprosiliśmy.

Nadal prosimy także o zgłoszenie się osób do pomocy w przeprowadzaniu zajęć, szczególnie dobrze śpiewających i umiejących rozmawiać z dziećmi.

Alicja Gronau-Osińska

SEKCJA EMAUS

Nowy sezon spotkań formacyjnych pod kierunkiem o. Zygmunta Perza rozpoczęło rozważanie encykliki Ojca Św. Franciszka *Laudato si*. Tytuł to początkowe słowa hymnu św. Franciszka. We wstępie encykliki konstatuje, że na świecie nie dzieje się dobrze i trzeba podjąć rozmowę ze wszystkimi, jakie działanie należy powziąć. Św. Franciszek z Asyżu jest patronem ekologii integralnej, także uważany za takiego przez niechrześcijan. Żył z prostotą i w harmonii z Bogiem, światem, innymi i sobą samym. Wszystkie stworzenia nazywał braćmi i siostrami, bo wiedział, że pochodzą z tego samego Źródła. Obca mu była postawa władcy czy konsumenta. Rzeczywistość nie była dla niego przedmiotem użytku czy panowania. Świat to coś więcej niż problem do rozwiązania, to radosna tajemnica. Trzeba podjąć dialog o przyszłości naszej planety. Znieść wygodną obojętność czy ślepią wiarę w środki techniczne jako remedium na problemy. Rozdział pierwszy encykliki diagnozuje sytuację na świecie: zanieczyszczenia, globalne ocieplenie, klimat i wodę jako dobro wspólne, zatracenie różnorodności biologicznej, pogorszenie jakości życia i upadek społeczny, słabość naszej reakcji i zróżnicowanie opinii, utrudniające podjęcie działań. Jednak zawsze można znaleźć rozwiązanie. Kościół powinien słuchać, pomagać w dialogowaniu, wspomagać chęć porozumienia.

SEKCJA EMAUS pięknie dziękuje Marioli i Andrzejowi Jacewskim za lata pracy w sekcji, przygotowań Spotkań w Nazarecie, przeprowadzania elementów zajęć, dokumentację fotograficzną i przede wszystkim – profesjonalizm, dobre serce i ducha współpracy. Wasze zaangażowanie zawsze będzie w naszej wdzięcznej pamięci!

Alicja Gronau-Osińska

◆

KONKURS „MAM POMYSŁ”

W październiku w ramach konkursu Mam Pomysł rozpoczęła się realizacja filmu *Pętla*, o którym jego twórcy piszą: *Krótkometrażowa produkcja filmowa. O życiu w zapętleniu, materializmie, przemijaniu, kierowcy autobusu i pasażerach*. Już teraz polecamy uwadze tę produkcję, premiera odbędzie się w grudniu tego roku.

Stale czekamy także na zgłoszenia od grup SR, klas, przyjaciół. Wszystkich, którzy chcieliby działać, zrobić coś dla innych, rozwijać własne umiejętności. Pomysły mogą być długoterminowe albo trwać tylko jeden dzień – wszystko zależy od pomysłodawców.

Konkurs Mam Pomysł skierowany jest do uczniów gimnazjów i liceów. Dzięki dofinansowaniu zdobytemu w konkursie mogą oni zrealizować wymyślony wcześniej projekt. Najlepiej, gdyby spełniał któryś z poniższych warunków: był skierowany do innych, uatrakcyjniał przestrzeń miejską (promował Warszawę) lub skupiał się na zdobyciu przez jego uczestników umiejętności, które później zostaną twórczo wykorzystane. Na zgłoszenia czekamy do 5-ego dnia każdego miesiąca. Więcej informacji na stronie mampomysl.kik.wordpress.com i na stronie na Facebooku (www.facebook.com/mampomysl).

Pytania można kierować na: mampomysl@kik.waw.pl

Ala Budzyńska

◆

KOMUNIKAT KLUBU ŻEGLARSKIEGO SANTA MARIA

Ahoj!

Jesień w Santa Marii to, wbrew pozorom, bardzo aktywny i wymagający czas. Chcemy serdecznie podziękować wszystkim osobom aktywnie uczestniczącym w działaniach w minionym miesiącu: opróżnianiu ze złomu hangaru w Warszawie, z którego mamy korzystać jako miejsca do generalnych remontów łódek, składaniu namiotu jadalnego oraz wyciąganiu z wody i chowaniu łódek na zimę. Działania te były niezbędne, a dzięki Wam zakończyły się sukcesem!

Szczególnym wydarzeniem minionego miesiąca były **regaty z okazji 50-lecia KŻ SM**. Do udziału zgłosiło się aż 6 załóg! Pomimo że wiatr nie dopieszczał naszych żeglarzy, udało się przeprowadzić zawody i wyłonić zwycięską załogę. Serdeczne gratulacje dla **Zety, Janka, Irka, Stefana i Władka!**

Nadchodząca zima przynosi ze sobą również wiele możliwości i potrzeb dla naszego Klubu. Jest to czas, w którym zarząd intensywnie pracuje nad różnymi opcjami rozwoju klubu, systemem remontów, przyszłorocznymi obozami. Zmiany prawne dotyczące organizacji wypoczynku dla dzieci zmuszają nas do

szybkiego przystosowania się do nowych przepisów. Będziemy wdzięczni za wszelkie wsparcie, jakie każdy z Was byłby w stanie nam okazać (od pomocy przy przystosowaniu ośrodka do nowych przepisów, przez pomoc przy remontach łódek, do wsparcia naszych działań poprzez przekazanie na działania Santa Marii 1% podatku).

Najlepszą okazją by podzielić się z nami swoją wiedzą i doświadczeniem będą w najbliższym czasie dwa wydarzenia:

- **Walne sprawozdawcze**, na które zapraszamy **5 listopada 2015 roku** na godzinę 19:00 do siedziby KIK.
- **Oplatek KŻ Santa Marii**, na który zapraszamy **11 grudnia 2015 roku** na godzinę 19:00 również do siedziby KIK. Spotkanie oplatkowe będzie okazją do złożenia życzeń wszystkim członkom Klubu, jak również do wysłuchania opowieści członków tegorocznej wyprawy w **Szwedzkie Szkiery**, zorganizowanej w ramach działalności sekcji **Hardkor Horn**.

*Z żeglarskim pozdrowieniem,
Zarząd Klubu Santa Maria*

◆

KOMUNIKAT SEKCJI ESPERANTO

W dorocznych Dniach Skupienia w Częstochowie, które odbyły się w dniach 9-11 października, wzięli udział esperantysty katolicy ze wszystkich ośrodków duszpasterskich w Polsce. Mszy Świętej w kaplicy

Cudownego Obrazu przewodniczył i wygłosił homilię w języku esperanto krajowy duszpasterz ks. Roman Gmyrek z diecezji częstochowskiej. W programie rekolekcji były także wykłady formacyjne, wspólna modlitwa i śpiew.

Na pierwszym spotkaniu Sekcji po przerwie wakacyjnej dnia 23 października dzieliliśmy się wrażeniami i wspomnieniami z letnich wyjazdów oraz udziału w esperanckich kongresach i imprezach w kraju i za granicą.

Na spotkaniu listopadowym, dnia 6 listopada, będziemy wspominali naszych zmarłych ostatnio kolegów esperantystów.

Bohdan Wasilewski

◆

KOMUNIKAT SEKCJI POLSKO-NIEMIECKIEJ

Spotkanie Sekcji odbędzie się w niedzielę, 15 listopada o godzinie 10.30 i rozpocznie się Mszą świętą w języku niemieckim, sprawowaną w Duszpasterstwie niemieckojęzycznym w kaplicy Sióstr Uczennic Boskiego Mistrza (obok budynku Episkopatu Polski) przy ulicy Żytniej 11.

Anna Grzegorzczak

◆

KOMUNIKAT SEKCJI EWANGELIJNEJ

„Jednomyślnie każdego dnia wytrwale przebywali w świątyni, łamiąc zaś chleb po domach, przyjmowali pokarm z weselem i prostotą serca, wysławiając Boga i ciesząc się łaską u całego ludu.

A Pan codziennie pomnażał społeczność zbawionych.”(Dzieje Apostolskie 2,46-47). Cztery Ewangelie i Dzieje Apostolskie Ekumeniczny Przekład Przyjaciół Warszawa 2011.

„Trwali na modlitwie”. Jak można się domyśleć, znając liturgię synagogałną, była to głównie modlitwa tekstami psalmów. Modlitwa objawionymi tekstami zawartymi w księdze Biblii. Jednomyślnie wytrwale wielbienie Boga i słuchanie Go we wspólnocie wierzących. Podstawa całej jakże skutecznej działalności pierwszych gmin chrześcijańskich.

Październikowe spotkanie naszej sekcji poświęcone judaizmowi. Oglądając przeźrocza z synagogi w Pradze czeskiej omawialiśmy zwyczajnie naszych Starszych Braci w wierze. Kolejne spotkanie 9 listopada (poniedziałek) o godzinie 16 w KIKU. Poświęcone będzie ikonostasowi.

Kącik czytelniczy: Polecamy kolejną książkę naprawdę wartą przeczytania, autorstwa o. Pawła Krupy OP. „Jutro ma na imię BÓG”- o modlitwie bardzo osobiście. Znakomity, bardzo doświadczony duszpasterz dzieli się swoimi doświadczeniami, także trudnościami, modlitwy osobistej. Polecam wszystkim, którzy chcą na nowo odkryć swoje spotkanie z Bogiem.

Dostępna u Aliny Wóycickiej (kom: 691 706 871), ale warto ją mieć u siebie. Dostępna w księgarniach dominikańskiej i księgarni jezuitów.

Alina Wóycicka

W KRAKOWIE O GODNOŚCI, WOLNOŚCI I PRAWACH CZŁOWIEKA

W dniach 25-26 września w Krakowie-Modlnicy odbyła się XV Międzynarodowa konferencja z cyklu **"Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej"**. Tytuł tegorocznej konferencji brzmiał: **„GODNOŚĆ – WOLNOŚĆ – PRAWA CZŁOWIEKA”**. Wydarzenie współorganizowali: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Fundacja im. Roberta Schumana w Luksemburgu, Fundacja Konrada Adenauera, Grupa Europejskiej Partii Ludowej w Europarlamencie, Komisja Konferencji Biskupów Unii Europejskiej oraz Wydawnictwo „Wokół nas”. Przewodniczącym komitetu organizacyjnego był inicjator całego cyklu konferencji biskup Tadeusz Pieronek.

Przybyłych na pierwszy dzień konferencji powitał wystąpieniem kard. Stanisław Dziwisz. Metropolita krakowski zaznaczył, że Europa stanęła przed dwoma ważnymi wyzwaniem – napływem imigrantów i poszukiwaniem odpowiedzi o źródła wartości europejskich. Przypomniał słowa papieża Franciszka w Parlamencie Europejskim o roli Europy jako katalizatora pozytywnych zmian, ale uwarunkowanego powrotem do przekonania ojców założycieli o konieczności solidarności i współpracy, zarówno wewnętrznej, jak i otwartej wobec innych. Hierarcha powiedział, że poza godnością, wolnością i prawami człowieka, zawsze trzeba pamiętać o prawdzie, która jest warunkiem wolności osobistej i narodowej. Ostrzegł przed brakiem odwagi w powrocie do swoich korzeni oraz destruktywnym działaniu środowisk przeciwnych chrześcijaństwu.

Do uczestników konferencji zwrócił się także Przewodniczący Komisji Europejskiej Jean-Claud Juncker. Z racji obowiązków nie mógł być na spotkaniu osobiście, jednak za pośrednictwem nagrania filmowego podkreślił, że wartości podane w tytule konferencji są spoiwem Europejczyków. „We wszystkim co czynimy w Unii Europejskiej powinny nas prowadzić podstawowe prawa i wartości. Są one także nieodzowne w ramach realizowania społecznej sprawiedliwości” – powiedział. Juncker dodał, że obecny kryzys emigracyjny pokazuje, że Europa jest docelowym miejscem dla wielu osób, których życie zostało bezpośrednio zagrożone w ich ojczyźnie. „To, co ważne ta sytuacja przetestowała naszą solidarność – zarówno z uchodźcami, jaki pomiędzy państwami członkowskimi. W Europie zawsze musimy pamiętać, by okazywać pomoc tym, którzy jej potrzebują” – stwierdził.

Ciekawe było wystąpienie dr. Rafała Trzaskowskiego, Sekretarza Stanu ds. Europejskich w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP. „Często jesteśmy zabiegani i gubimy się w dyrektywach – ale przychodzi taki moment, że trzeba się zastanowić po co to wszystko robimy i jaki jest powód podejmowanych wysiłków integracji europejskiej. Kryzys imigracyjny jest właśnie taką chwilą” – powiedział. Stwierdził też, że tylko odniesienie do wartości podstawowych pozwala na znalezienie odpowiedzi co trzeba w takiej sytuacji zrobić. Zgodził się ze słowami papieża Franciszka, że obecny kryzys jest sprawdzianem człowieczeństwa w państwach członkowskich. Podziękował także w imieniu polskiego rządu Episkopatowi Polski za jednoznaczne stanowisko w kwestii

uchodźców, które, jak ocenił, bardzo uspokoiło debatę polityczną.

Spośród kilku innych wystąpień wprowadzających uwagę niżej podpisanego zwróciło przemówienie prof. Andrzeja Zolla, byłego Rzecznika Praw Obywatelskich. Prof. Andrzej Zoll w swojej prelekcji wskazał, że prawo i cywilizacja europejska ma swoje korzenie w filozofii greckiej, w prawie rzymskim i w etyce chrześcijańskiej, a przede wszystkim w podmiotowym postrzeganiu osoby. „Nie da się jednak zaprzeczyć, że wpływ doktryny chrześcijańskiej na stanowienie prawa osłabł, a w niektórych państwach jest świadomie eliminowany” – powiedział. Dla przykładu podał historię powstawania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Prelegent podkreślił, że godność wynika z tego, że człowiek został stworzony przez Boga – godność człowieka jest odbiciem godności Boga. Przypomniał, że w historii takie rozumowanie było wypierane na skutek hierarchizacji ludzi, w oparciu o status społeczny czy obejmowane stanowiska. Profesor wskazał, że trzeba również rozróżnić pojęcia człowieka jako gatunku, człowieka abstrakcyjnego czy człowieka konkretnego. Odwołał się także do zagadnienia uznawania danej istoty za człowieka, biorąc pod uwagę godność, która jej przynależy. „Łączenie godności człowieka z aktem stworzenia nakazuje uznawać, że człowiekiem obdarzonym tą właściwością jest istota posiadająca genom ludzki od momentu powstania zarodka. Zarodek jest rozwijającym się człowiekiem, a nie zbiorem komórek” – powiedział. „W rozumieniu zgodnym z doktryną chrześcijańską godność człowieka stoi ponad prawem i przed prawem stanowionym. Staje się więc wzorem dla oceny stanowionego prawa i kryterium eliminacji z porządku prawnego rozwiązań naruszających wolność człowieka” – stwierdził prof. Zoll. Wskazał, że tego właśnie zabrakło w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Uczestnicy konferencji mieli możliwość nie tylko wysłuchania przemówień, referatów, czy dyskusji panelowych, lecz także uczestniczenia w pracy grup roboczych.

Pierwsza grupa robocza moderowana przez Dominikę Kozłowską dyskutowała na temat: „Godność: wartość egzystencjalna, personalna, czy kategoria prawna”. Uczestnicy drugiej grupy, której pracy przewodniczył Zbigniew Nosowski zastanawiali się i dyskutowali na temat: „Wolność: granice wolności, czy wolność bez granic”. Redaktor Andrzej Grajewski moderował obrady grupy trzeciej, której tematem były „Prawa człowieka: źródła i zakres w ujęciu chrześcijańskim i Unii Europejskiej”.

Podsumowania prac w grupach dokonali na forum obrad plenarnych redaktorzy Tygodnika Powszechnego.

Właśnie na łamach TP (nr 41) można znaleźć obszernie omówienie konferencji oraz ciekawe teksty niektórych z pośród wybitnych uczestników tego spotkania: Rocco Buttiglione, Andrzeja Zolla, Jacka Saryusz-Wolskiego, Samira Khalil Samira SJ (Prorektora Papieskiego Instytutu Wschodniego w Rzymie) oraz Kardynała Bechara Boutros Rai OMM (Maronickiego Patriarchy Antiochii).

Stanisław Latek

(Na podstawie materiałów konferencji, relacji KAI i własnych notatek)